

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/272/2019
Identifikačné číslo spisu: 7608204892
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:7608204892.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. D., bývajúceho v Z., 2/ X. D., bývajúcej v Z., 3/ P. D., bývajúceho vo W., zastúpených JUDr. Marekom Hroudou, advokátom, so sídlom v Košiciach, Krmanova 16, proti žalovanej E. D., bývajúcej v Z., zastúpenej JUDr. Melániou Knopovou, MBA, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, o určenie práva vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 15C/37/2008, o dovolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. decembra 2018 sp. zn. 1Co/412/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. decembra 2018 sp. zn. 1Co/412/2018 z r u š u j e č o do zmeňujúcich výrokov, výroku o trovách konania a predadvkovaných trov štátu a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 05. apríla 2018, č. k. 15C/37/2008-616 určil výrokom I., že vlastníkom parcely CKN č. 812/2 (špecifikovanej vo výroku I.) svedčí vecné bremeno in rem spočívajúce: v práve prechodu peši cez parcelu CKN č. 811/12 (špecifikovanej vo výroku I.); v práve bezplatného užívania parcely CKN č. 811/12 (špecifikovanej vo výroku I.) v rozsahu parcely CKN č. 811/24 (špecifikovanej vo výroku I.); v práve prechodu peši a motorovým vozidlom cez parcelu CKN č. 811/12 (špecifikovanej vo výroku I.) v rozsahu parcely CKN č. 811/23 (špecifikovanej vo výroku I.); v práve bezplatného užívania parcely CKN č. 811/4 (špecifikovanej vo výroku I.) v rozsahu parcely CKN č. 811/21 (špecifikovanej vo výroku I.); výrokom II. žalovanej uložil povinnosť zdržať sa akýchkoľvek zásahov do výkonu práv vlastníkov parcely CKN č. 812/2 (špecifikovanej vo výroku II.) a zachovať charakter jednotlivých častí a vykonaných stavebných úprav parciel CKN č. 811/21, č. 811/22, č. 811/23 a č. 811/24 (špecifikovaných vo výroku II.); výrokom III. žalobcom 1/ až 3/ priznal plnú náhradu trov konania voči žalovanej; výrokom IV. žalobcom 1/ až 3/ nepriznal náhradu trov konania vo vzťahu k F. A. bytom Z.; výrokom V. štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

1.1. Okresný súd vychádzal z tvrdenia, že žalobcovia práva vecného bremena nadobudli vydržaním na základe toho, že najneskôr od roku 1973 ich právni predchodcovia a po nich oni užívali uvedené parcely

ako susediace s parcelou č. 812/2 a na nej stojacou chatou postavenou na základe stavebného povolenia, ako aj za účelom prechodu od tejto chaty smerom k hladine Ružinskej priehrady, ktorí chatu postavili ako dvojchatu spolu s právnymi predchodcami žalovanej a uvedené príľahlé parcely užívali spoločne s jej právnymi predchodcami a neskôr ňou dobromyseľne až do roku 2004, keď žalovaná nadobudla vlastnícke právo k týmto parcelám titulom vydržania a od uvedenej doby im bráni vo výkone ich práva tým, že sporné pozemky oplotila, taktiež sa na súde domáha zákazu výkonu ich práva. V odôvodnení uviedol, že mal za to, že v zmysle § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) možno nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu rovnako ako právo vlastnícke aj vydržaním. Konštatoval, že predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutnými na vydržanie vlastníckeho práva (§ 130, § 134 OZ). Predpokladom tohto spôsobu nadobudnutia je nepretržitý výkon práva po dobu najmenej 10 rokov, ak sú splnené aj ostatné zákonné podmienky uvedené v ustanovení § 134 OZ. Konštatoval, že v danom prípade predchodcom žalobcov, ako aj predchodcom žalovanej boli vydané riadne stavebné povolenia na výstavbu rekreačných chat v rekreačnej oblasti Ružín. Stavebné povolenia sa týkali výstavby nehnuteľností rekreačných chat na pozemkoch, ktoré v tom čase ešte neboli vo vlastníctve stavebníkov. Bolo zrejmé a nespochybniteľné, že predchodcovia oboch strán sporu vychádzali z toho, že majú právo na rekreačné účely užívať nielen pozemky, na ktorých mali právo postaviť rekreačné chaty, ale aj pozemky nachádzajúce sa v okolí chat, na ktoré boli vydané stavebné povolenia. Keďže sa jednalo o rekreačné chaty pri vodnej priehrade Ružín bolo tiež nepochybné, že predchodcovia strán sporu dôvodne mali za to, že užívať môžu aj pozemky pri vode, hoci mali vedomosť, že tieto im vlastnícky nepatria. O uvedenom svedčí aj vyjadrenie Lesov Slovenskej republiky zo dňa 25. februára 2014 týkajúce sa užívania príľahlých pozemkov v okolí rekreačných chat chatármi s právoplatným stavebným povolením na výstavbu rekreačných chat, v zmysle ktorého títo mali povolené aj užívanie príľahlých pozemkov na rekreačné účely pri dodržaní podmienok užívacieho režimu. V konaní nebolo preukázané, aby predchodcovia strán sporu, resp. strany sporu boli pokiaľ sa týka užívania príľahlých pozemkov rušení. Tiež nebolo preukázané, aby predchodcom žalobcu, resp. žalobcom bola doručená výzva na odstránenie drobných stavieb a terénnych úprav na týchto pozemkoch. Takáto výzva bola predložená len pokiaľ sa týka predchodcu žalovanej. Pokiaľ aj žalobcovia komunikovali s obcou, ako vlastníkom týchto pozemkov, jednalo sa o komunikáciu týkajúcu sa odkúpenia týchto pozemkov, nie ich užívania. Obec ako vlastníka pozemkov pritom mala vedomosť o spôsobe užívania príľahlých pozemkov a žiadnym spôsobom toto nenamietala. Súd dospel k záveru, že predchodcovia žalobcov, ako aj žalobcovia až do roku 2004, kedy vlastnícke práva k parcele č. 811/12 nadobudla žalovaná, boli dobromyseľní pri užívaní prechodu k ich časti chaty, ale aj k terase pri vode, či lodenici, ako aj užívaní terasy a pozemku pod lodenicou, a že sa jedná o oprávnenú drážbu. V danej veci bolo preukázané, že predchodcovia žalobcov užívali od roku 1969 na prechod k ich nehnuteľnosti - chate prístupovú cestu, t. j. nehnuteľnosť, ktorá je od roku 2004 čiastočne vo vlastníctve žalovanej, a ktorá bola a aj v súčasnosti je jedinou prístupovou cestou upravenou na prechod k dvojchate peši a motorovými vozidlami. Skutočnosť, že už predchodcovia žalobcov využívali tento prístup k prechodu k svojim nehnuteľnostiam bola v konaní preukázaná výsluchmi svedkov a uvedenú skutočnosť potvrdila aj žalovaná. Predmetná prístupová cesta existuje od výstavby dvojchaty, t. j. od roku 1969, odkedy ju využívali predchodcovia žalobcov a následne aj žalobcovia. Z dokazovania bolo tiež zrejmé, že predchodcovia žalovanej rešpektovali a tolerovali toto právo prechodu predchodcami žalobcov a žalobcami a rešpektovala ho aj žalovaná až do roku 2004. Pokiaľ sa týka prístupu k vode, terase pri vode, ale aj k lodenici, súd prvej inštancie uzavrel, že predchodcovia žalobcov a následne aj žalobcovia tieto využívali tak, ako je to vyznačené v geometrickom pláne č. 511/2016, minimálne od roku 1973. Od uvedenej doby využívali aj terasu pri vode a pozemok pod lodenicou. Prístup k vode po schodišti vedúcom od časti chaty vo vlastníctve žalobcov smerom k terase a vode, aj k lodenici využívali aj návštevy predchodcov žalobcov. To, že bol nimi využívaný aj tento prístup je zrejmé aj z umiestnenia tohto schodišťa, ktoré vedie od chaty vo vlastníctve žalobcov smerom dole k vode. Po nadobudnutí vlastníckeho práva žalovanej k parcele č. 811/12 hranica tejto parcely prechádza týmto schodišťom v jeho strednej časti. Je nelogické, aby schodište bolo postavené a následne predchodcami žalobcov a žalobcami využívané len k hranici pozemku žalovanej. To, že tento prístup bol užívaný aj žalobcami a ich predchodcami aj smerom k lodenici je zrejmé aj z umiestnenia lodenice v teréne a nepochybné aj z fotografií predložených žalobcami. To isté sa týka aj terasy pri vode a jej užívania, kde zo strany žalobcov boli predložené

fotografie užívania týchto častí nehnuteľností už ich predchodcami. Súd dospel k názoru, že už právni predchodcovia žalobcov nerušene užívali, a teda v súlade s ustanovením § 151o ods. 1 OZ vydržali právo prechodu cez nehnuteľnosti v súčasnej dobe vo vlastníctve žalovanej, pretože uvedený prechod peši aj motorovými vozidlami bol nimi využívaný od roku 1969 pokiaľ sa týka prístupovej cesty a od roku 1973 pokiaľ sa týka prístupu k vode, terase, prístupu k lodenici i pozemku pod lodenicou. Oprávnenosť držby bola narušená až v roku 2004, kedy žalovaná začala brániť žalobcom v prechode a prejazde cez parcelu v jej vlastníctve. Svedčí o tom aj to, že pletivo, ktorým oplotila svoj pozemok, bolo v časti schodov čiastočne zrolované až na základe nariadeného predbežného opatrenia. Z uvedených dôvodov súd žalobe v celom rozsahu vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania založil na ustanovení § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a úspešným žalobcom priznal ich plnú náhradu.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 12. decembra 2018 č. k. 1Co/412/2018-740 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo vyhovujúcich výrokoch o určení práva vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu cez parcelu č. 811/22, v práve užívania parcely č. 811/24 a v práve prechodu a prejazdu cez parcelu č. 811/23, ako aj vo výroku o povinnosti žalovanej zdržať sa zásahov do výkonu práv vlastníkov parcely č. 812/22 zodpovedajúcich právu prechodu a prejazdu určených súdom prvej inštancie a právu užívania parcely č. 811/24 (prvý výrok); zmenil rozsudok vo výroku o určení práva vecného bremena k parcele č. 811/21 spočívajúceho v práve bezplatného užívania tak, že v tejto časti žalobu zamietol (druhý výrok); zmenil rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zachovať charakter jednotlivých vykonaných stavebných úprav tak, že v tejto časti žalobu zamietol (tretí výrok); stranám nepriznal náhradu trov konania (štvrtý výrok); zaviazal žalobcov nahradiť preddavkované trovy štátu v rozsahu 1/2 a žalovanú taktiež v rozsahu 1/2 (piaty výrok).

2.1. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v súlade s úpravou § 185 a nasl. CSP tým, že vykonal všetky dôkazy označené účastníkmi na preukázanie svojich tvrdení, vykonané dôkazy vyhodnotil postupom zodpovedajúcim úprave § 191 CSP a v časti uplatnených nárokov na určení práva vecného bremena zodpovedajúceho právu prechodu, ako aj prejazdu motorovým vozidlom, ako aj práva užívaniu parcely č. 811/24 vec aj správne právne posúdil a aj vecne správne rozhodol, pokiaľ určovacím nárokom v tejto časti vyhovel. Odvolací súd sa v tejto časti v celom rozsahu zhodol s dôvodmi prvoinštančného rozsudku, a preto v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP v tejto časti konštatoval správnosť dôvodov a s poukazom na obsah odvolacích námietok žalovanej považoval za potrebné uviesť, že vykonaným dokazovaním bol nesporne ustálený skutkový stav, z ktorého vyplýva, že tak právni predchodcovia žalobcov, ako aj právny predchodca žalovanej začali uvedené pozemky užívať od roku 1969, keď na základe stavebného povolenia spoločne postavili tzv. stavbu dvojchaty, teda spoločnej stavby, v ktorej jednotlivé časti boli oddelené iba spoločným múrom. Z tejto skutočnosti, ako aj rozsiahlej fotodokumentácie a výpovedí samotných účastníkov aj svedkov vyplýva, že vzájomné vzťahy ich právnych predchodcov boli veľmi blízke, spoločne si upravovali prístup k uvedenej stavbe motorovými vozidlami, ako aj prístup od stavby dvojchaty smerom k hladine Ružínskej priehrady. Vzhľadom na charakter rekreačnej stavby a účel jej užívania je zrejmé, že nevyhnutným predpokladom na užívanie rekreačnej chaty predchodcov oboch procesných strán bol prístup motorovými vozidlami, prístup peši medzi stavbou a vodnou hladinou Ružínskej priehrady, ako aj úpravy terénu pri vodnej hladine. V konaní nebolo preukázané, aby samotný výkon týchto práv prechodu, resp. prejazdu bol zo strany vtedajšieho vlastníka príľahlých pozemkov, ktorým bol štát a neskôr po nadobudnutí účinnosti Zákona o majetku obcí obec, bránený, resp. vlastníkom namietaný. K obrane žalovanej v konaní považuje odvolací súd za potrebné poukázať na to, že táto z úplne zhodného spôsobu užívania predchodcami žalobcov, ako aj jej predchodcom v svojom prípade odvodzovala svoj nárok na nadobudnutie vlastníckeho práva k týmto príľahlým pozemkom titulom vydržania a na druhej strane v prípade žalobcov tvrdí, že obdobný spôsob realizácie výkonu prechodu, resp. prejazdu u týchto nezaložilo ani splnenie podmienok na nadobudnutie práva vecného bremena. Z tohto pohľadu sa teda jej obrana v konaní javí zjavne účelovou, až absurdnou. Odvolací súd navyše poukazuje na skutočnosť, že k dovŕšeniu podmienok pre nadobudnutie práva vecného bremena vydržaním došlo v prípade žalobcov ešte v čase, kedy boli pozemky vo vlastníctve právneho predchodcu terajšej žalovanej a táto nadobudla vlastnícke právo k nim založené vydržanými vecnými bremenami žalobcov. Vecné bremeno spočívajúce

v práve užívania parcely č. 811/24 zodpovedá vzhľadom na charakter tejto parcely doterajšiemu spôsobu jej užívania ako prístup na kúpanie, vykonávanie vodných športov. Naliehavý právny záujem na určení práv žalobcov vyplýva zo skutočnosti, že nimi uplatnené vecné právo k nehnuteľnosti nie je doposiaľ vedené v katastri nehnuteľností a zo skutočnosti, že žalovanou ako súčasťou vlastníckou pozemkov sú ich práva popierané. Za vecne správny považuje odvolací súd aj vyhovujúci výrok rozsudku, v ktorom tento uložil žalovanej povinnosti zdržať sa zásahov do výkonu tých práv vecného bremena, ktoré boli odvolacím súdom potvrdené. Žalobcovia totiž v konaní preukázali, že žalovaná im vo výkone týchto práv bráni jednak tým, že na miestach prechodu zriadila oplotenie a v osobitnom súdnom konaní sa domáha voči žalobcom zdržania sa výkonu týchto nimi nadobudnutých práv. Za dôvodné však odvolací súd považuje odvolanie žalovanej vo vzťahu k nároku žalobcov na určenie práva vecného bremena zodpovedajúceho právu bezplatného užívania parcely č. 811/21. Ide o plochu zastavanú stavbou lodenice. Z obsahu dokazovania je zrejmé, že uvedená stavba bola postavená ako tzv. čierna stavba bez stavebného povolenia, a teda spôsob, akým žalobcovia vykonávali uvedené právo k pozemkom nemožno považovať za spôsob, ktorý by požíval zákonnú ochranu, a ktorý by z hľadiska splnenia zákonnej podmienky dobromyseľného výkonu práva mohol vyústiť do nadobudnutia práva vecného bremena titulom vydržania. Žalobcom, resp. ich právnym predchodcom totiž vzhľadom na všetky okolnosti bolo nesporne zrejmé, že ich postup pri takomto spôsobe užívania nie je v súlade so zákonom, a teda pre vydržanie tu chýba objektívna dobromyseľnosť výkonu práva. V tejto časti preto odvolací súd vyhovujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP v dôsledku jeho nesprávneho právneho posúdenia a v tejto časti žalobu zamietol. Za rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení považoval odvolací súd aj vyhovujúci výrok prvoinštančného rozsudku, ktorým žalovanej uložil povinnosť zachovať charakter jednotlivých častí vykonaných stavebných úprav na parcelách č. 811/21, č. 811/22, č. 811/23 a č. 811/24. Takéto obmedzenie vlastníckeho práva žalovanej nezodpovedá právu vecného bremena spočívajúceho vo výkone prechodu, resp. prejazdu. Osobe, vykonávajúcej takéto právo vecného bremena nepatrí právo ovplyvňovať spôsob, akým vlastník pozemku vykoná jeho úpravu, pokiaľ mu táto nebráni vo výkone práva prechodu, resp. prejazdu. Preto vyhovujúci výrok v tejto časti zmenil a žalobu zamietol. Výslovil, že rozhodnutie o trovách konania vychádza z ustanovenia § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) čo do zmeňujúcich výrokov (viď aj dovolací návrh na č. l. 765 rub a 766 spisu) dovolanie, ktorého prípustnosť dôvodili § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Procesný nedostatok podľa § 420 písm. f/ CSP dovolatelia videli v tom, že odvolací súd svoje odlišné právne posúdenie odôvodňuje iba veľmi stroho v bodoch č. 17. a 18. na strane 8 napadnutého rozhodnutia. Podrobnejšie zdôvodnenie zmeny právneho posúdenia však úplne absentuje. Zároveň je zrejmé, že odvolací súd vo veci ďalšie dokazovanie nevykonával, a teda vychádzal z tých istých dôkazov, z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal aj súd prvej inštancie, pričom oba sudy dospeli zásadne k rozdielnym právnym záverom, pokiaľ ide o bezplatné užívanie pozemku pod lodenicou a povinnosť žalovanej zachovať charakter jednotlivých stavebných úprav. Zároveň je zrejmé, že odvolací súd na jednej strane v bode č. 16. konštatuje, že za vecne správny považuje vyhovujúci výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie, spočívajúci v povinnosti žalovanej zdržať sa zásahov do výkonu tých práv vecného bremena, ktoré boli odvolacím súdom potvrdené, nakoľko žalobcovia aj podľa výsledkov dokazovania preukázali, že žalovaná im vo výkone týchto práv bráni (postavenie oplotenie a obrana žalovanej v osobitnom konaní). Súčasne však odvolací súd v bode č. 18. odôvodnenia svojho rozhodnutia sám uvádza, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bola uložená žalovanej povinnosť zachovávať charakter jednotlivých častí vykonaných stavebných úprav na parcelách č. 811/21, č. 811/22, č. 811/23 a č. 811/24 nezodpovedá právu vecného bremena spočívajúceho vo výkone prechodu, resp. prejazdu. Odvolací súd tento svoj odklon v právnom posúdení od právneho posúdenia v rozhodnutí súdu prvej inštancie žiadnym spôsobom neodôvodnil. Navyše sám odvolací súd potvrdil ako vecne správny aj výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúci v práve bezodplatného užívania parcely ČKN č. 811/24 (pozemok pri vode určený na relax a opaľovanie). Odvolací súd sa k obmedzeniu vlastníckeho práva spočívajúceho v práve bezodplatného užívania vôbec nevyjadril. Žalobcovia sú toho názoru, že ak u nich existovali dôvody na určenie existencie vecného bremena vo vzťahu ku všetkým ostatným pozemkom, musia existovať aj vo vzťahu k parcele č. 811/21 (pozemok pod lodenicou). Vychádza sa pritom z toho istého skutkového

stavu a toho istého právneho posúdenia. Dovolatelia v súvislosti s argumentáciou súdu ohľadom lodenice - čiernej stavby poukázali, že na súde prvej inštancie je vedené (aktuálne prerušené) na základe návrhu žalovanej aj súdne konanie pod sp. zn. 2C/8/2012, predmetom ktorého je odstránenie stavby lodenice. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP s poukazom na § 432 ods. 1 CSP uviedli, že nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu vyústilo k nesprávnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu (konkrétne v jeho v poradí druhom výroku), a to k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie vo výroku o určení práva vecného bremena k parcele č . 811/21 spočívajúceho v práve bezplatného užívania tak, že žalobu v tejto časti odvolací súd zamietol. Spornou je vyriešenie právnej otázky (neriešenej v praxi dovolacieho súdu), či žalobcom svedčí vecné bremeno IN REM spočívajúce v práve bezplatného užívania parcely CKN č. 811/21 o výmere 13 m², druh zastavané plochy a nádvoria (pozemok pod lodenicou) oproti vlastníckemu právu žalovanej. Žalobcovia sú toho názoru, že im toto právo svedčí, a preto aj v tejto časti považujú právne závery súdu prvej inštancie za správne, oproti nesprávnym záverom odvolacieho súdu. Žiadajú, aby dovolací súd rozsudkom, rozsudok krajského súdu zmenil, a to tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu a žalovanú zaviazal na náhradu trov celého konania alebo, aby ho uznesením zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolatelia navrhli aj odklad právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 a 2 CSP s jeho odôvodnením.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobcov 1/, 2/, 3/ nie je dôvodné. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol v zmysle § 448 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a aj dôvodné. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolací súd nie je viazaný dovolacím návrhom (§ 441 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolatelia vyvodzujú príпустnosť dovolania okrem iného aj z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietali, že odvolací súd vo veci nevykonal ďalšie dokazovanie, vychádzal z tých istých dôkazov ako súd prvej inštancie, pričom dospel k rozdielnemu právnemu názoru, ktorý navyše dostatočne alebo vôbec vo svojom rozsudku neodôvodnil (nepreskúmateľnosť rozhodnutia).

10.1. Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci došlo postupom odvolacieho súdu a jeho rozhodnutím, ktorým zmenil rozsudok prvoinštančného súdu a žalobu žalobcov zamietol (vo výroku o určení práva vecného bremena k parcele č. 811/21 spočívajúceho v práve bezplatného užívania a vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zachovať charakter jednotlivých vykonaných stavebných úprav), k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP tak, ako to namietali dovolatelia.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26., 5 Cdo 57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

13.1. V tomto kontexte podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavnoprocenčné zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako príпустný a dovolený dovolací dôvod podľa CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj I. ÚS 6/2018, 4 Cdo 88/2019).

14. V preskúmvanej veci odvolací súd okrem iného v časti zmenil rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 388 CSP a žalobu žalobcov zamietol (vo výroku o určení práva vecného bremena k parcele č. 811/21 spočívajúceho v práve bezplatného užívania a vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zachovať charakter jednotlivých vykonaných stavebných úprav). Odvolací súd tak urobil nesprávnym postupom

týkajúcim sa prehodnotenia dôkazov vykonaných prvoinštančným súdom bez toho, aby ich v odvolacom konaní opäť vykonal (§ 384 ods. 1 CSP) a tým (aj) vydania - pre žalobcov - zásadne iného rozhodnutia - bez toho, aby sa k týmto záverom mohol vyjadriť, nakoľko odvolací súd v tejto časti rozhodol bez nariadenia pojednávania, „ex cathedra“ (od stola) napriek tomu, že bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 385 ods. 1 CSP).

15. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

15.1. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

16. Vzhľadom na § 383 CSP a tam vyjadrenú zásadu, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, sú úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane vykonal dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 98/2017).

17. Z uvedeného tiež vyplýva, že na to, aby sa odvolací súd mohol odchýliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z výpovedí strán alebo svedkov, ktorí boli súdom prvej inštancie vypočutí na pojednávaní, musí dôkazy priamo vykonal súdom prvej inštancie opakovane, prípadne doplniť. Pokiaľ sa odvolací súd mieni odchýliť od skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie na základe dôkazu vykonaného pred súdom prvej inštancie, je nutné, aby dôkazy sám opakovane a zabezpečil si tak rovnocenný podklad pre prípadné odlišné zhodnotenie dôkazu. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonal.

18. V prejednávanom spore dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobcami uplatnené nároky sú v celom rozsahu dôvodné. Vychádzal pritom z listinných dôkazov predložených žalobcami, z ich výsluchu, výsluchu svedkov, ohliadky na mieste samom (viď rozsudok súdu prvej inštancie), na základe takto vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia v konaní pred súdom prvej inštancie preukázali opodstatnenosť uplatnených nárokov vlastníkov parcely CKN č. 812/2 o určenie práva vecného bremena in rem spočívajúce v práve prechodu peši cez parcelu CKN č. 811/12, v práve bezplatného užívania parcely CKN č. 811/12 v rozsahu parcely CKN č. 811/24, v práve prechodu peši a motorovým vozidlom cez parcelu CKN č. 811/12, v rozsahu parcely CKN č. 811/23, v práve

bezplatného užívania parcely CKN č. 811/4, v rozsahu parcely CKN č. 811/21, zároveň uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa akýchkoľvek zásahov do výkonu práv vlastníkov parcely CKN č. 812/2 a zachovať charakter jednotlivých častí a vykonaných stavebných úprav parciel CKN č. 811/21, č. 811/22, č. 811/23 a č. 811/24.

18.1. Odvolací súd v časti rozhodol opačne ako súd prvej inštancie (viď bod 2. a 17. tohto rozhodnutia). Argumentoval tým, že „ (...) vo vzťahu k nároku žalobcov na určenie práva vecného bremena zodpovedajúceho právu bezplatného užívania parcely č. 811/21. Ide o plochu zastavanú stavbou lodenice. Z obsahu dokazovania je zrejmé, že uvedená stavba bola postavená ako tzv. čierna stavba bez stavebného povolenia a teda spôsob, akým žalobcovia vykonávali uvedené právo k pozemkom nemožno považovať za spôsob, ktorý by požíval zákonnú ochranu, a ktorý by z hľadiska splnenia zákonnej podmienky dobromyseľného výkonu práva mohol vyústiť do nadobudnutia práva vecného bremena titulom vydržania. Žalobcom, resp. ich právnym predchodcom totiž vzhľadom na všetky okolnosti bolo nesporne zrejmé, že ich postup pri takomto spôsobe užívania nie je v súlade so zákonom a teda pre vydržanie tu chýba objektívna dobromyseľnosť výkonu práva." (bod 17. rozsudku odvolacieho súdu). „Za rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení považuje odvolací súd aj vyhovujúci výrok prvoinštančného rozsudku, ktorým žalovanej uložil povinnosť zachovať charakter jednotlivých častí vykonaných stavebných úprav na parcelách č. 811/21, č. 811/22, č. 811/23 a č. 811/24. Takéto obmedzenie vlastníckeho práva žalovanej nezodpovedá právu vecného bremena spočívajúceho vo výkone prechodu, resp. prejazdu. Osobe, vykonávajúcej takéto právo vecného bremena nepatrí právo ovplyvňovať spôsob akým vlastník pozemku vykoná jeho úpravu, pokiaľ mu táto nebráni vo výkone práva prechodu, resp. prejazdu." (bod 18. rozsudku odvolacieho súdu).

19. Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd, hoci dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie, od jeho skutkových zistení sa odchyľil a inak posúdil nároky žalobcov (ne)určenia práva vecného bremena k parcele č. 811/21 spočívajúceho v práve bezplatného užívania a uloženia povinnosti žalovanej zachovať charakter jednotlivých vykonaných stavebných úprav, nenariadil vo veci pojednávanie a nevykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Odvolací súd tak pred vydaním konečného rozhodnutia postupoval v rozpore s § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP a tiež s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (pozri napr. sp. zn. 5 Cdo 131/2009, 7 Cdo 110/2018, 7 Cdo 83/2018, 8 Cdo 279/2019, 8 Cdo 181/2020) a ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 400/2009, II. ÚS 506/2013). Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19.1. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako prvoinštančný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní; k odlišnému hodnoteniu dôkazu má odvolací súd povinnosť poskytnúť sporovej strane možnosť sa k nemu vyjadriť. Pokiaľ tak neurobí, možno považovať jeho odchylné skutkové závery za nepodložené, urobené v rozpore s § 204, § 378 ods. 1 a § 384 ods. 1 CSP a v takom prípade je odvolacie konanie postihnuté vadou podľa § 420 písm. f/ CSP (pozri napr. sp. zn. 3 Cdo 111/2017).

20. Pokiaľ ide o dovolateľmi tvrdenú vadu zmätočnosti spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

20.1. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil

zistený skutkový stav. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

20.2. V súlade s § 220 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné.

20.3. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce z R 2/2016, ktoré sú aktuálne aj naďalej). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

21. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Sériá A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

22. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou aj v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie, ktorý podľa odvolacieho súdu vo veci vykonal v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, vyvodil iný právny názor bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom tento svoj odlišný právny názor vyplývajúci z rozdielneho vyhodnotenia skutkových okolností riadne odôvodnil. Žalobcovia počas konania, a rovnako tak vo vyjadrení k odvolaniu poukazovali na to, že im patrí vecné bremeno in rem na ťarchu žalovanej ako vlastníčky parcely č. 811/12 vo vzťahu k pozemkom v okolí uvedenej parcely využívanými žalobcami na rekreáciu v blízkosti vodnej nádrže Ružín, pričom odmietali, že lodenica umiestnená na parcele č. 811/21 predstavuje čiernu stavbu a taktiež argumentovali hrozbou odstránenia stavebných prvkov umožňujúcich využívanie pozemkov vo vlastníctve žalovanej. Na uvedenom základe okresný súd žalobe vyhovel, keď bol toho názoru, že už právni predchodcovia žalobcov nerušene užívali, a teda vydržali právo prechodu a prejazdu cez nehnuteľnosti v súčasnej dobe vo vlastníctve žalovanej, pretože uvedený prechod peši aj prejazd motorovými vozidlami bol nimi využívaný od roku 1969 pokiaľ sa týka prístupovej cesty a od roku 1973

pokiaľ sa týka prístupu k vode, terase, prístupu k lodenici i pozemku pod lodenicou. Oprávnenosť držby bola narušená až v roku 2004, kedy žalovaná začala brániť žalobcom v prechode a prejazde cez parcelu v jej vlastníctve. Svedčí o tom aj to, že pletivo, ktorým oplotila svoj pozemok bolo v časti schodov čiastočne zrolované až na základe nariadeného predbežného opatrenia. Odvolací súd naproti uvedenému právnenému záveru súdu prvej inštancie vyslovil svoj zmeňujúci právny záver v bodoch 17. a 18. odôvodnenia svojho rozsudku (pozri bod 18.1. tohto odôvodnenia) formulovaný bez toho, aby bolo v odôvodnení jednoznačne a presvedčivo vysvetlené, prečo takto (odlišne) a na základe čoho (akých dôkazov) vyhodnotil skutkový stav, ktoré právne predpisy aplikoval, a z akého dôvodu subsumoval zistený skutkový stav pod tieto právne predpisy, z ktorých vyvodil právny záver. Zmeňujúce rozhodnutie súdu musí logicky vyplývať z aplikovanej právnej normy, prípadne ďalších úvah uvedených v rozhodnutí (myšlienkových krokov, resp. premís). Odvolací súd tak nepostupoval.

22.1. V predmetnej veci sa žalobcovia domáhali toho, že im patrí vecné bremeno k jednotlivým pozemkom vo vlastníctve žalovanej, pričom sporné boli predovšetkým úpravy na pozemkoch (existujúce a aj plánované), ktoré podľa dovolateľov mohli spôsobiť nemožnosť využívania vecného bremena v ich prospech, a taktiež sporným sa ukázal pozemok umiestnený pod lodenicou, resp. lodenica, ktorá podľa názoru žalovanej predstavuje čiernu stavbu. Posúdenie predmetných úprav pozemkov a lodenice - čiernej stavby malo význam pre rozhodnutie v danej veci. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia sa uvedeným posúdením zaoberal veľmi stručne bez objasnenia svojich myšlienkových úvah a dôvodov, ktoré ho viedli k stotožneniu sa s argumentáciou žalovanej. Jeho rozhodnutie je z tohto dôvodu nedostatočné a nepreskúmateľné, pretože svoje skutkové a právne závery v rozsudku nezrejmil takým spôsobom, aby strana sporu nemusela hľadať odpoveď na pre vec rozhodujúce skutočnosti v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú.

23. Dovolací súd akcentuje, že pokiaľ nie sú splnené podmienky na potvrdenie alebo zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd rozhodnutie zmení (§ 388 CSP), pričom špecifikom takéhoto rozhodnutia je to, že nahrádza pôvodné rozhodnutie súdu prvej inštancie, a teda musí o to viac spĺňať nároky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (pozri bod 18. tohto rozhodnutia, tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1298 a nasl.).

24. Vzhľadom na vyššie uvedené je dovolanie žalobcov nielen prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

25. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Na základe uvedeného dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobcov týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (pozri sp. zn. 1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017).

26. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu čo do zmeňujúcich výrokov (druhý a tretí výrok), vo výroku o trovách konania (štvrtý výrok) a preddavkovaných trov štátu (piaty výrok) a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové

rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.